

СИЛА - ПОРЯДОК - ДОБРОБУТ

Наша днина Святослава

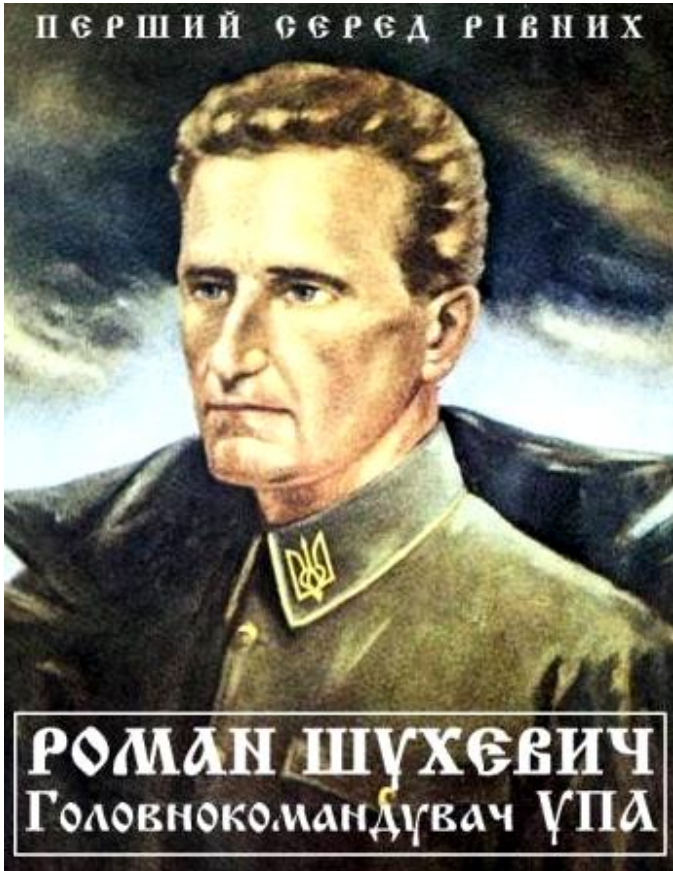

ВІСНИК СУМСЬКОЇ КРАЙОВОЇ УНА-УНСО спецвипуск/03/2010

ТАРАС ЧУПРИНКА

та його роль у створенні українських парамілітарних формувань

ПЕРШИЙ СЕРЕД РІВНИХ

РОМАН ШУХЕВИЧ
Головнокомандувач УПА

Виявляється стрибати на ходу з машини та стріляти з автомата набагато цікавіше, ніж сидіти за друкарською машинкою.

Ульріка Майнгоф,
німецька журналістка

Даний матеріал не є біографією видатного лідера ОУН, Головного Командира УПА Романа Шухевича (дуже хочеться сподіватися на те, що читачі її знають). Цей матеріал висвітлює саме його військову діяльність, якою він займався до останньої хвилини свого життя і присвячений 60-річчю його героїчної загибелі від кулі ворога.

У журнальних і газетних статтях, а також в окремих книжкових публікаціях, присвячених Шухевичу, досить часто використовується його портрет у військовому (генеральському) мундирі, але без погонів, не має на ньому орденів, ні медалей, ані зірок, ні орденських колодочок. Роман Шухевич майже ніколи не ходив у генеральській формі. На його портреті форма домальована художником. То як, здивується дехто, – він ніколи не був у військовому однострої? Ні, був: у польському, німецькому, і ймовірно Карпатської Січі у 1938-1939 рр.

У необізнаного читача слушно виникне питання: як так, Роман Шухевич – український націоналіст – “служив” чужим властям, які вороже ставилися до України і всього українського?

Треба знати, що ще в 20-30 роках минулого століття, спочатку Українська Військова Організація, а потім Організація Українських Націоналістів спеціально наказувала своїм членам, щоб вони набували військові звання й уміння у будь-яких арміях світу. В лавах УПА не лише рядові стрільці, а й підстаршини та старшини мали військові вишколи: польський, чеський, румунський, російський, німецький, югославський, французький тощо. Усі вони проходили ще й свої, українські, військові курси й навчання у клітинах ОУН і УПА. Наприклад, полковник, посмертно генерал-хорунжий УПА Леонід Ступницький, начальник штабу УПА-“Північ”, – офіцер царської армії у ранзі штабс-ротмістра кавалерії, в армії УНР – підполковник. Дмитро Карпенко-“Яструб” – старший лейтенант-танкіст червоної армії, в УПА – командир сотні, а згодом куреня “Сіроманці”. В 1940-1941 рр. військовими службовцями у червоній армії були майбутні члени Проводу ОУН: Іван Кошуба і Петро Федун-“Полтава”. Сотні й курені УПА користувалися зброєю, мундирами, військовими картами й різним знаряддям іноземного виготовлення, тобто трофеями.

Генерал Чупринка, як мовиться, військовик “з крові й кості”. Як відомо, за освітою він інженер, у минулому відмінний учень гімназії, зразковий студент Львівського політехнічного інституту. Якщо б він не був військовиком-командиром УПА, то напевне був би чудовим інженером, можливо винахідником чи педагогом-викладачем гуманітарних і технічних наук, а ще, як не дивно, за певних умов міг би бути й викладачем музики, бо вчився на відмінно у Вищому музичному інституті ім. Лисенка у Львові. Але, дякуючи Богові, Роман Шухевич був саме військовиком, які народжуються раз на сто років, з якого сьогодні ми можемо брати приклад і на якого рівнятися у своїй боротьбі.

Якби я мав таку армію, як УПА, німецький човіт не топтав би французьку землю.

Президент Франції Шарль де Голь

Який був зовнішньо Роман Шухевич? Середнього зросту (до 170 см), русявий, міцно збудований. Погляд рішучий, зосереджений, проникливий. Звичайно ходив у куртці, підперезаний військовим ременем, у галіфе та чоботах. Завжди при зброї – на шиї чи за плечима автомат, під курткою пістолет. Завжди мав при собі натільний медальйон із зображенням Матері Божої. Роман Шухевич був релігійною людиною, щодня молився. Зраджував Шухевича його хід, це був хід добре вишколеного військовика із спортивною виправкою. **Про таких, як він, кажуть – “вольова людина”.**

Роман Шухевич ще у дуже ранньому віці увійшов у контакти з УВО. Його вабила військово-бойова діяльність. Молодь радо горнулася до цієї організації. Степан Лекавський пізніше згадував: “...в рядах конспіративної організації військового типу не було місця для всіх охочих. Тож у 1923-1924 рр. почали утворюватися самочинно окремі таємні гуртки з найбільш довірених знайомих; з бойовим наставленням і зацікавленням політичною проблематикою, які потайки сходилися, читали підпільні видання УВО, а згодом нелегальну “Сурму”... Вони організували на власну руку зброю, розпитували в довірених колишніх військовиків про таємниці піротехніки...”

У такій атмосфері минали юнацькі роки Шухевича. Не можна не погодитися з думкою, що в процесі входження молодого гімназиста “у революцію” значну роль відіграла й революційна романтика. Саме вона в серцях молоді породжувала й породжує динамічну активність, відвагу й жертвність, безмежну відданість революційній справі. Очевидна річ, що з плином часу революційна романтика дещо змінюється, зокрема через поборювання нежданих труднощів, послаблення дружньої спадності, виникнення огріхів і невдач, які оминати важко. Тільки сильніші й витриваліші з-поміж молодих поступово мужніють, набуваються розуму. Серед них, без сумніву, був і генерал Чупринка.

УВО – нелегальна військова політично-революційна організація, яка проіснувала десять років, тобто до того часу, коли вона переформувалася у військово-бойову референтуру створеної у 1929 р. ОУН. Референтуру очолив Роман Шухевич.

Генерал Чупринка відомий багатьма акціями, насамперед атентатом на польського шкільного куратора Собінського у Львові 1926 р. Це була акція помсти, яку здійснили бойовики УВО 19-річний Роман Шухевич разом з Богданом Підгайним за нищення українського шкільництва, а тим самим і за полонізацію української молоді. Також Шухевич був організатором у 1932 р. атентату на комісара польської поліції Емілія Чеховського.

Восени 1938 року Р.Шухевич подався на Закарпаття, де разом з Зеноном Коссаком, Михайлом Колодзінським вони організували збройні сили Карпатської України – Карпатську Січ. Він бере активну участь у визвольних змаганнях українців проти мадярських фашистів. Лише завдяки випадковому збігові обставин Шухевич залишився живим після окупації мадярами Закарпаття. Після падіння польської держави у 1939 році Р.Шухевич бере активну участь у створенні 1940 року в Кракові Революційного Проводу ОУН(б), очолює організацію на Західних Українних Землях, організовує і проводить на високому рівні військові вишколи, через які проходили всі члени та симпатички ОУН. **Р.Шухевич був тієї думки, що кожна хвилина може змусити українців узяти зброю до рук й організувати національні збройні сили.** Так і сталося: в березні 1941 року він організував Дружини Українських Націоналістів і був командиром батальйону “Нахтігаль”.

Під час війни перебував у німецькому ув'язненні, звідки втік зі зброєю в руках, щоб продовжити революційну боротьбу.

Найбільшої слави у пам'яті нащадків Р.Шухевич заслужив як талановитий організатор і Головний Командир легендарної УПА. Він розумів, що УПА, хоч і започаткована революційною ОУН, фактично має бути всенародною, всеукраїнською силою. Адже за погодженням із Головнокомандувачем УПА генералом Чупринкою, начальником військового штабу УПА-“Північ” був не член ОУН, а прихильник середовища УНР полковник Ступницький, помертньо призначений генерал-хорунжим УПА. Також Командиром Старшинської Школи УПА “Олені” був член ОУН(м) майор Федір Польовий. Прикладів можна навести й більше. **Р.Шухевич поділяв думку, що в боротьбі за Українську Державу мають право і святий обов'язок брати участь всі громадяни, незважаючи на ту чи іншу партійну приналежність.**

Роман Шухевич був високоосвіченою особою, він розумівся у всіх дисциплінах військової справи, у теоретичному та практичному плані в організації збройних сил, автор багатьох статей на військово-навчальну тематику (“Про бої в лісі”, “Про рейди” та ін.) Р.Шухевич мав різні псевда, фіктивні прізвища-псевда (“Тарас Чупринка”, “Чернець”, “Дзвін”, “Чагар” та ін.), бо такими були вимоги суворої конспірації.

Загинув Роман Шухевич вранці 5 березня 1950 року в нерівному бою з військами МВД-МГБ в селі Білогорща поблизу Львова.

Ми не знаємо, де є могила Тараса Чупринки, Головного Командира УПА, який керував своєю армією майже 7 років, з них 5 років – в умовах “мирної стабілізації” після війни. **Його “Воююча Україна” (цей термін дехто намагався осміювати) і сьогодні продовжує жити і боротися.**

*Підготував Микола Тисячник,
«Гроно» № 2-3 (89-90), лютий-травень 2000р.*

Вісник видається власним коштом
для внутрішнього користування.
Наклад – вільний.

НО

**Відгуки і пропозиції просимо
надсилати за адресою:
40030, м. Суми, а/с 199
E-mail: unsosumy@gmail.com
http://www.unso.sumy.ua
(099) 784-96-68 (Микола)**

**Редакційна колегія:
група товаришів**

**Редакції інколи важко
зрозуміти думку авторів**